

Tomasz Michałowski

Mechanizmy i problemy funkcjonowania Wschodniokaraibskiej Unii Walutowej

Ogólna charakterystyka członków Wschodniokaraibskiej Unii Walutowej

Wschodniokaraibska Unia Walutowa (Eastern Caribbean Currency Union – ECCU) obejmuje 8 niezwykle małych gospodarek regionu Karaibów, wśród których znajduje się 6 niepodległych krajów (Antigua i Barbuda, Dominika, Grenada, St. Kitts i Nevis, St. Lucia, St. Vincent i Grenadyny) oraz dwa brytyjskie terytoria zależne (Anguilla i Montserrat). Obszar ten zajmuje powierzchnię niespełna 3 tys. km² (mniej niż 1% powierzchni Polski) i jest zamieszkały przez około 620 tys. osób. Wielkość terytoriów poszczególnych członków ECCU waha się od około 100 km² w przypadku Anguilli i Montserratu do 750 km² w przypadku Dominiki. Ostatni z wymienionych krajów odznacza się największą populacją (ponad 170 tys. mieszkańców). Terytorium o najmniejszej liczbie mieszkańców (5,9 tys.) jest z kolei Montserrat (tabela 1).

Wszystkie kraje należące do ECCU¹ łączą bliskie związki historyczne, gospodarcze i kulturowe wynikające ze wspólnej przeszłości kolonialnej. Sześć niepodległych członków ugrupowania to były kolonie brytyjskie.

Cechą wspólną gospodarek krajów ECCU jest zbliżona i słabo zdywersyfikowana struktura produkcji. Tradycyjnie kraje te specjalizują się w produkcji towarów rolnych, zwłaszcza bananów i cukru, będących przedmiotem eksportu głównie do Europy i Stanów Zjednoczonych. Od lat 70. XX w. sektorem bardzo szybko zyskującym na znaczeniu jest turystyka. W 2008 r. wpływy z turystyki stanowiły 52,4% wszystkich przychodów członków ECCU

---

¹ Upraszczając, w dalszej części artykułu, terminu „kraje” używa się również w odniesieniu do brytyjskich terytoriów zależnych (Anguilla i Montserrat).

z tytułu eksportu towarów i usług. Liczba odwiedzających przyjazdów gości z zagranicy wyniosła w tym samym roku 3,7 mln i była o 10% większa od liczby imigracji do Wspólnoty Unii³.

Tabela 1. Charakterystyka gospodarek członków ECCU, 2009 r.

Kraj	PKB (mln USD)	Populacja (tys.)	PKB <i>per capita</i> (USD)	Powierzchnia (km ²)	Rolnictwo (% PKB)	Przemysł (% PKB)	Usługi (% PKB)	Eksport i import towarów i usług (% PKB)
Anguilla	216,1	15,2	14260	91	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Antigua i Barbuda	1131,8	87,6	12920	440	3,6	28,1	68,4	115,7
Dominika	377,7	73,6	5132	750	19,5	23,2	57,3	103,9
Grenada	626,6	103,9	6029	340	6,5	18,4	75,1	83,5
Montserrat	52,7	5,9	8897	102	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
St. Kitts i Nevis	544,9	49,6	10988	260	2,8	22,4	74,8	103,9
St. Lucia	945,8	172,1	5496	620	4,9	18,2	76,9	118,3
St. Vincent i Grenadyny	582,7	109,2	5335	390	7,5	24,5	68,0	105,5

b.d. – brak danych.

Źródło: *World Development Indicators & Global Development Finance*, <http://databank.worldbank.org>; dane dotyczące Anguilli i Montserratu – *United Nations Retrieval System*, <http://data.un.org>; *United Nations Statistics Division*, <http://unstats.un.org>; dostęp 09.04.2011.

Stopień otwarcia gospodarek ECCU na wymianę handlową z zagranicą jest bardzo wysoki. W 2009 r. suma wartości eksportu i importu towarów i usług dla sześciu niepodległych krajów Wschodniokaraibskiej Unii Walutowej wyniosła 105% PKB. W tym samym czasie gospodarką najbardziej otwartą na handel była St. Lucia, dla której wymieniony wskaźnik przyjął wartość powyżej 118% PKB (tabela 1).

Czynnikiem o krytycznym znaczeniu dla funkcjonowania i rozwoju gospodarek ECCU jest ich wysoka wrażliwość na szoki zewnętrzne⁴. Niezwykle

² Średnia obliczona z pominięciem danych dla Anguilli i Montserratu (brak danych). *World Development Indicators & Global Development Finance*, <http://databank.worldbank.org>; 09.04.2011.

³ *Tourism Data, Quarterly Data – March 2001 to September 2010*, <http://www.eccb-centralbank.org>; 10.04.2011.

⁴ Pod pojęciem szoku zewnętrznego autor rozumie nagle zdarzenia pozostające poza kontrolą władz kraju, które mają znaczący wpływ na jego gospodarkę. Zob. *Fund Assistance for Countries Facing Exogenous Shocks*, Policy Development and Review Department, IMF, Washington, D.C. 2003, s. 4–5.

duże zagrożenie dla członków Unii stwarzają różnego rodzaju klęski żywiołowe, takie jak huragany czy erupcje wulkanów. Niszczący wpływ na gospodarki mają również zmiany *terms of trade* związane ze wzrostem cen towarów będących przedmiotem importu niezbędnego (np. ropa lub żywność) czy też spadkiem cen towarów eksportowanych (np. bananów). Destabilizująco na gospodarki ugrupowania oddziałują również wahania koniunktury na rynku usług turystycznych⁵.

Gospodarki członków ECCU cechuje dość duże zróżnicowanie pod względem wielkości PKB na głowę mieszkańca. Jak widać w tabeli 1, w 2009 r. wskaźnik ten kształtował się w przedziale od niewiele ponad 5000 USD (Dominika, St. Lucia, St. Vincent i Grenadyny) do przeszło 14 000 USD (Anguilla).

Geneza, ewolucja i zasady funkcjonowania ECCU

Początki współpracy walutowej w regionie Karaibów sięgają 1950 r. Wówczas to została utworzona, działająca na zasadach urzędu emisji pieniądza, Izba Walutowa Brytyjskich Karaibów (British Caribbean Currency Board – BCCB). Instytucja, o której mowa, miała wyłączne prawo emisji lokalnego pieniądza (brytyjskiego dolara zachodnioindyjskiego) i obowiązek pełnego zabezpieczenia jego podaży aktywami rezerwowymi. Gwarantowała również wymienialność emitowanej jednostki pieniężnej na funta szterlinga po z góry ustalonym, sztywnym kursie (1 funt brytyjski = 4,8 dolara zachodnioindyjskiego). Członkami BCCB w momencie jej utworzenia zostały: Barbados, Gujana Brytyjska, Wyspy Podwietrzne⁶, Wyspy Zawietrzne⁷ oraz Trynidad i Tobago⁸.

W 1965 r. Izba Walutowa Brytyjskich Karaibów została zastąpiona przez Wschodniokaraibską Władzę Walutową (East Caribbean Currency Authority – ECCA). Wydarzenie to związane było z wystąpieniem z BCCB dwóch krajów, które po uzyskaniu niepodległości zdecydowały się utworzyć swoje własne banki centralne. Były to: Trynidad i Tobago oraz Gujana. Wraz z utworzeniem ECCA w miejsce dolara zachodnioindyjskiego wprowadzony został dolar wschodniokaraibski (XCD). Nowy pieniądz zachował parytet dolara zachodnioindyjskiego, niemniej jednak stopień pokrycia jego podaży rezer-

⁵ *ECCB Annual Report 2008/2009*, Eastern Caribbean Central Bank, Basseterre 2009, s. 10.

⁶ Ang. the Leeward Islands; obecnie: Anguilla, Antigua i Barbuda, Montserrat, St. Kitts i Nevis.

⁷ Ang. the Windward Islands; obecnie: Dominika, Grenada, St. Lucia, St. Vincent i Grenadyny.

⁸ F. van Beek i in., *The Eastern Caribbean Currency Union: institutions, performance, and policy*, „Occasional Paper”, No. 195, IMF, Washington, D.C. 2000, s. 5; *The Story of the EC Dollar and The Eastern Caribbean Central Bank – The Coming of Age of Small Island States*, <http://www.eccb-centralbank.org>, 16.04.2011.

wami walutowymi został zmniejszony do 70%, a w 1975 r. do 60%. ECCA pełniła funkcję doradcy, bankiera i agenta fiskalnego na rzecz rządów krajów członkowskich. Dostarczała i opracowywała dane finansowe i ekonomiczne dotyczące swoich członków. W ramach porozumienia clearingowego stworzyła również lokalnym bankom komercyjnym udogodnienie umożliwiające rozliczanie debetowych sald międzybankowych⁹.

Po dewaluacji funta szterlinga z 1967 r. Barbados zaproponował poprawkę do umowy w sprawie ECCA, która pozwalałaby na zmianę parytetu dolara wschodniokaraibskiego w przypadku dewaluacji brytyjskiej waluty. Poprawka ta nie została jednak wprowadzona. W 1972 r. po upłynięciu kursu szterlinga Barbados utworzył swój własny bank centralny i wystąpił z ECCA¹⁰. W lipcu 1976 r. kraje Wschodniokaraibskiej Władzy Walutowej dokonały zmiany waluty zaczepu¹¹ z funta brytyjskiego na dolara USA. Zmiana ta związana była z presją inflacyjną, jaką niosła ze sobą postępująca deprecjacja funta¹². Nowy parytet zostały ustalone na poziomie: 1 USD = 2,70 XCD. Parytet ten nie uległ zmianie do dnia dzisiejszego (kwiecień 2011 r.).

Dnia 18 czerwca 1981 r. członkowie Wschodniokaraibskiej Władzy Walutowej, z wyjątkiem Anguilli, podpisali Traktat z Basseterre powołujący do życia Organizację Państw Wschodniokaraibskich (Organisation of Eastern Caribbean States – OECS)¹³. Za najważniejsze cele organizacji przyjęto: wspieranie współpracy między państwami członkowskimi oraz na poziomie regionalnym i międzynarodowym; promowanie jedności i solidarności państw członkowskich oraz obronę ich suwerenności, integralności terytorialnej i niezależności; pomoc państwom członkowskim w wypełnianiu ich obowiązków w stosunku do społeczności międzynarodowej; dążenie do osiągnięcia jak najwyższego poziomu harmonizacji polityki zagranicznej między państwami członkowskimi; promowanie integracji gospodarczej między państwami członkowskimi¹⁴.

W Traktacie z Basseterre zapisano, że państwa członkowskie będą dążyć do koordynacji, harmonizacji i prowadzenia wspólnej polityki m.in. w zakresie waluty i bankowości centralnej. W związku z tym w 1983 r. powołano do życia Wschodniokaraibski Bank Centralny (Eastern Caribbean Central Bank

⁹ F. van Beek i in., *op. cit.*, s. 5.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Waluta zaczepu – waluta, wobec której stabilizowany jest kurs waluty krajowej.

¹² D. Worrell, D. Marshall, N. Smith, *The Political Economy of Exchange Rate Policy in the Caribbean*, „Research Network Working Paper”, No. R-401, Inter-American Development Bank, Washington, D.C. 2000, s. 10.

¹³ Członkami OECS pozostają te same kraje, które w 1981 r. podpisały Traktat z Basseterre. Dodatkowo Anguilla i nienależące do ECCU Brytyjskie Wyspy Dziewicze są członkami stowarzyszonymi z OECS (odpowiednio od 1995 r. i 1984 r.).

¹⁴ *About the OECS: Mission & Objectives*, <http://www.oecs.org>, 16.04.2011.

– ECCB) z siedzibą w St. Kitts, który zastąpił ECCA. Wśród celów nowo utworzonej instytucji znalazły się: regulacja podaży pieniądza i kredytu, wspieranie i utrzymanie stabilności walutowej, promocja zdrowej struktury finansowej, aktywne wspieranie, w sposób zgodny z innymi celami Banku, rozwoju gospodarczego terytoriów członków¹⁵.

Podobnie jak wcześniej ECCA, Wschodniokaraibski Bank Centralny ma wyłączne prawo emisji dolara wschodniokaraibskiego. Kraje członkowskie przekazują swoje rezerwy walutowe do wspólnej puli, która jest zarządzana przez ECCB. Stałość kursu miejscowej waluty w stosunku do dolara USA utrzymywana jest dzięki wspomnianemu już statutowemu wymogowi pokrycia podaży lokalnego pieniądza rezerwami walutowymi w stopniu nie mniejszym niż 60%¹⁶.

Kraje członkowskie mają nieograniczony dostęp do wspólnych rezerw walutowych, tak długo jak posiadają walutę lokalną, która mogłaby stać się przedmiotem wymiany¹⁷. Od 1986 r. wszystkie banknoty mają oznaczenia identyfikujące kraj, dla którego została przeprowadzona emisja. Pozwala to na kalkulację rezerw przypadających na każdego członka (*imputed reserves*). Kalkulacja ta przeprowadzana jest według wzoru:¹⁸

$$NFA_k = RM_k - DC_k$$

gdzie:

- NFA_k – aktywa zagraniczne netto przypadające na kraj k;
- RM_k – pieniądz rezerwowy (baza monetarna), tj. pieniądz gotówkowy w obiegu kraju k oraz środki pieniężne banków komercyjnych z kraju k utrzymywane na rachunkach w banku centralnym;
- DC_k – kredyt udzielony przez ECCB rządowi i bankom komercyjnym kraju k.

Zgodnie ze swoim statutem Wschodniokaraibski Bank Centralny ma prawo udzielać kredytów rządów krajów członkowskich w formie tymczasowych pożyczek, mających na celu zaspokojenie ich doraźnych potrzeb finansowych (maksymalnie do 5% przeciętnych rocznych dochodów rządu z okresu poprzednich 3 lat). Bank może również m.in. dokonywać zakupu bonów skarbowych z terminem wykupu do 91 dni (do równowartości 10% szacowanych dochodów rządu na dany rok) oraz (w ramach różnych limitów w zależ-

¹⁵ *Eastern Caribbean Central Bank Agreement Act, 1983*, <http://www.eccb-centralbank.org>, 16.04.2011.

¹⁶ F. van Beek i in., *op. cit.*, s. 4–5.

¹⁷ *Ibidem*, s. 4.

¹⁸ Na podstawie: O. Williams, S. Hazel, *Reserve Pooling in the ECCB Region: A comparative Analysis*, XXX Annual Monetary Studies Conference, Bahamas, October 26-30, 1998, The Central Bank of the Bahamas 1998, s. 4.

ności od rodzaju instrumentu): papierów rządowych innych niż bony skarbowe i papierów gwarantowanych przez rządy krajów uczestniczących w ECCU (z terminem zapadalności do 15 lat), a także – wyłącznie w celu finansowania rozwoju terytoriów członkowskich – obligacji korporacyjnych (z terminem wykupu do 10 lat).

Warto dodać, że suma wszystkich limitów dotyczących transakcji kredytowych z rządami poszczególnych członków przekracza globalny limit kredytowy wynoszący 40% ogółu rezerw walutowych. Biorąc pod uwagę fakt, że dodatkowo na Banku spoczywa funkcja pożyczkodawcy ostatniej instancji wobec sektora bankowego, rzeczywista maksymalna alokacja kredytu na rzecz rządów państw ECCU różni się od tej wynikającej z limitów dla poszczególnych kategorii kredytowych. Przy jej kalkulacji bierze się pod uwagę relacje dochodów poszczególnych rządów do całkowitego dochodu wszystkich członków unii¹⁹.

Realizując cel w postaci regulacji podaży pieniądza i kredytu ECCB ustala poziom stóp dyskontowej i redyskontowej. Bank może ponadto m.in.: wymagać od instytucji finansowych utrzymywania odpowiednich rezerw obowiązkowych, zawierać z instytucjami finansowymi transakcje zakupu, sprzedaży, dyskonta i redyskonta weksli i skryptów dłużnych o terminie wykupu nieprzekraczającym 91 dni oraz udzielać instytucjom finansowym pożyczek na okres nie dłuższy niż 91 dni.

Wschodniokaraibski Bank Centralny zarządzany jest przez dwa organy. Najwyższą władzą ECCB jest Rada Pieniężna (Monetary Council). Składa się ona z ośmiu ministrów pochodzących z rządów wszystkich państw członkowskich. Rada zbiera się zwykle 3 razy w roku. Przyjmuje raporty dotyczące warunków pieniężnych i kredytowych oraz wydaje dyrektywy i wytyczne w zakresie polityki pieniężnej i kredytowej. Drugim organem Banku jest Rada Dyrektorów (Board of Directors). W jej skład wchodzi dziesięciu członków, z których ośmiu jest wyznaczanych przez Radę Pieniężną zgodnie z rekomendacją rządów krajów członkowskich. Na czele Rady Dyrektorów stoją: Gubernator (Governor) i jego zastępca, którzy są wybierani przez Radę Pieniężną na 5-letnią kadencję, z możliwością reelekcji. Rada Dyrektorów, która spotyka się nie rzadziej niż raz na 3 miesiące kalendarzowe²⁰, upoważniona jest m.in. do składania rekomendacji Radzie Pieniężnej w sprawach zewnętrznej wartości dolara wschodniokaraibskiego i stóp procentowych. Do zadań Rady Dyrektorów należą ponadto m.in.: sprawowanie nadzoru nad Bankiem, zatwierdzanie i kontrola sprawozdań finansowych, komunikowanie się

¹⁹ F. van Beek i in., op. cit., s. 6.

²⁰ W rzeczywistości, według obecnie (kwiecień 2011 r.) obowiązujących zasad Rada spotyka się 6 razy w roku.

z Radą Pieniężną w sprawach, które mogą mieć wpływ na zdolność Banku do osiągnięcia jego celów²¹.

Wewnętrzne problemy funkcjonowania unii

Jak już wspomniano, Wschodniokaraibska Unia Walutowa działa na zasadach quasi-urzędu emisji pieniądza. Wspólna waluta krajów ECCU ma ustalony sztywny kurs wymiany w stosunku do dolara amerykańskiego, a podaż lokalnego pieniądza musi mieć pokrycie w rezerwach walutowych ECCB na poziomie nie mniejszym niż 60%.

W praktyce ECCU bardziej przypomina tradycyjną wersję urzędu emisji pieniądza, w której rezerwy walutowe muszą w 100% pokrywać zobowiązania banku centralnego (bazę monetarną). ECCB przyjął bowiem bardziej restrykcyjny cel operacyjny w postaci współczynnika pokrycia podaży pieniądza aktywami rezerwowymi na poziomie 80%. Co więcej, w rzeczywistości ECCB zwykł utrzymywać omawiany współczynnik na dużo wyższym poziomie. Od połowy lat 90. XX w. kształtował się on na poziomie około 95%. Dla przykładu pod koniec marca 2009 r. wyniósł 96,8%, a 12 miesięcy później 93,9%²².

Utrzymywanie wysokiego pokrycia podaży pieniądza rezerwami walutowymi możliwe jest dzięki ograniczonym rozmiarom akcji kredytowej ECCB na rzecz rządów krajów członkowskich oraz instytucji kredytowych. Przypadki udzielania przez Bank większej pomocy kredytowej rządów miały do tej pory charakter epizodyczny i związane były z klęskami żywiołowymi i innymi wyjątkowymi okolicznościami. Przykładowo, na początku lat 80. XX w. współczynnik pokrycia podaży pieniądza rezerwami walutowymi spadł poniżej 80%, co było związane ze zwiększoną akcją kredytową po wybuchu wulkanu w St. Vincent i Grenadynach (1979 r.) oraz po huraganach, które dokonały katastrofalnych zniszczeń na Dominice i w St. Lucia (lata 1980–1981)²³.

Utrzymywanie przez kraje ECCU systemu opartego na urzędzie emisji pieniądza pozwoliło na osiągnięcie bardzo dobrych wyników w zakresie stabilności cen. W latach 1982–2006 przeciętna roczna stopa inflacji kształto-

---

²¹ *Eastern Caribbean Central Bank Corporate Governance Charter*, <http://www.eccb-centralbank.org>, 16.04.2011.

²² *Communiqué of the 69th Meeting of the Monetary Council, 11 February 2011*, <http://www.eccb-centralbank.org>, 20.04.2011; M. Dehesa, P. Druck, *The Eastern Caribbean Central Bank: Challenges to an Effective Lender of Last Resorts*, „Working Paper”, No. WP/08/214, IMF, Washington, D.C. 2008, s. 6; *ECCB Annual Report 2009/2010*, Eastern Caribbean Central Bank, Basseterre 2010, s. 5.

²³ F. van Beek i in., *op. cit.*, s. 6.

wała się na poziomie zbliżonym do 3%, co stanowiło wynik zdecydowanie lepszy od średniej dla innych państw Karaibów. Jednocześnie zmiany indeksów cen konsumpcyjnych krajów ECCU wykazywały dużą zbieżność z ruchami CPI²⁴ w Stanach Zjednoczonych²⁵.

W latach 80. XX w. średnie tempo wzrostu gospodarczego krajów ECCU wynosiło około 6% rocznie. U źródeł tak dobrego wyniku leżały: korzystne kształtowanie się *terms of trade* krajów unii, napływ środków finansowych pozyskiwanych na preferencyjnych warunkach oraz napływ kapitału w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ). W ostatniej dekadzie minionego stulecia średnioroczne tempo wzrostu gospodarczego ECCU spadło do około 3%. Wśród przyczyn spowolnienia gospodarczego znalazły się: pogarszające się *terms of trade* członków ugrupowania oraz słabnący dostęp na warunkach preferencyjnych do rynków krajów trzecich i zewnętrznych źródeł finansowania²⁶. W latach 2000–2009 średnioroczne tempo wzrostu PKB spadło jeszcze bardziej i ukształtowało się na poziomie zbliżonym do 2%. Szczególnie negatywny wpływ na gospodarki krajów ECCU miał globalny kryzys finansowy lat 2007-2009 i związane z nim załamanie gospodarcze na świecie. Doprowadziło ono do gwałtownego spadku wpływów z turystyki, ograniczenia napływu BIZ i zmniejszenia strumienia transferów finansowych emigrantów z zagranicy. W efekcie większość członków ECCU odnotowała w latach 2008-2009 ujemne stopy wzrostu gospodarczego²⁷.

Jedną z charakterystycznych cech gospodarek członków ECCU są bardzo duże deficyty na rachunkach obrotów bieżących bilansów płatniczych. Wynosiły one średniorocznie: 17,5% PKB w latach 1996-2005 oraz 34,4% PKB w latach 2006-2008. W roku 2009 w związku ze spowolnieniem gospodarczym łączny deficyt na rachunku bieżącym krajów ECCU uległ obniżeniu i ukształtował się na poziomie 26,7% całkowitego PKB unii²⁸. Ograniczanie bądź finansowanie deficytów rachunków bieżących wymaga zwiększonych wpływów z turystyki i wzrostu napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Ostra konkurencja w zakresie przyciągania BIZ skłoniła kraje ECCU do zaoferowania zachęt podatkowych w szczególności w formie rozszerzonych (nawet na okres do 30 lat z możliwością odnowy) wakacji podatko-

²⁴ CPI – consumer price index (indeks cen konsumpcyjnych).

²⁵ *Eastern Caribbean Currency Union: Selected Issues*, IMF Country Report No. 08/96, IMF, Washington, D.C. 2008, s. 21-30.

²⁶ V.H. Juan-Ramén, R. Randall, O. Williams, *A Statistical Analysis of Banking Performance in the Eastern Caribbean Currency Union in the 1990s*, „Working Paper”, No. WP/01/105, IMF, Washington, D.C. 2001, s. 4.

²⁷ *Eastern Caribbean Currency Union: Selected Issues*, IMF Country Report No. 11/32, IMF, Washington, D.C. 2011, s. 3.

²⁸ *Regional Economic Outlook Western Hemisphere: Heating up in the South, Cooler in the North*, IMF, Washington, D.C., October 2010, s. 80.

wych. W latach 2000–2003 średni roczny koszt tego typu koncesji, mierzony ubytkiem dochodów budżetowych, wynosił według szacunków 10–16% PKB. W sytuacji, gdy ujemnie na budżety krajów ECCU wpływały również spadające dochody z ceł, rządy państw należących do unii stanęły przed dylematem dotyczącym wyboru pomiędzy dwoma celami: równowagą fiskalną a równowagą zewnętrzną²⁹.

Pogłębiająca się nierównowaga fiskalna stała się jednym z największych problemów członków ECCU i czynnikiem coraz bardziej negatywnie oddziałującym na rozwój ich gospodarek. Od roku 1990 całkowity dług publiczny sześciu niepodległych krajów ECCU utrzymywał się powyżej 60% ich łącznego PKB, a po wybuchu globalnego kryzysu finansowego lat 2007–2009 przekroczył poziom 100% PKB. Według stanu na koniec 2009 r. wśród sześciu wymienionych krajów relacja długu publicznego do PKB najwyższa była w St. Kitts i Nevis, gdzie wyniosła 185%. Na kolejnych miejscach znalazły się: Grenada (122%), Antigua i Barbuda (115%), Dominika (85%³⁰), St. Vincent i Grenadyny (75%), St. Lucia (75%). Źródłem pochodzenia 48% długu publicznego wymienionych krajów byli wierzyciele zagraniczni³¹.

W 1998 r. Rada Pieniężna ECCB przyjęła zestaw kryteriów ukierunkowanych na harmonizację polityki fiskalnej członków ECCU. Wśród kryteriów, które miały zostać osiągnięte do 2007 r. znalazły się: nadwyżka dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi budżetu centralnego na poziomie 4–6% PKB, deficyt budżetu centralnego poniżej 3% PKB, dług sektora rządowego poniżej 60% PKB, płatności z tytułu obsługi zadłużenia na poziomie niższym od 15% bieżących dochodów budżetu centralnego. W obliczu fiaska w zakresie realizacji wymienionych celów w lipcu 2006 r. Rada Pieniężna ECCB zaakceptowała nowy zestaw kryteriów z datą realizacji do 2020 r. Nowe kryteria obejmują: poziom długu publicznego i gwarantowanego przez sektor publiczny poniżej 60% PKB oraz poziom salda pierwotnego sektora publicznego zgodny z osiągnięciem i utrzymaniem powyżej wspomnianego wyniku dotyczącego długu publicznego³².

Doświadczenia globalnego kryzysu finansowego i gospodarczego lat 2008–2009 stały się jedną z przyczyn intensyfikacji wysiłków członków

²⁹ *Trade and Development Report, 2007*, United Nations, New York and Geneva 2007, s. 131; *Eastern Caribbean Currency Union: 2006 Regional Discussions—Staff Report; and Public Information Notice on the Executive Board Discussion on the Eastern Caribbean*, IMF Country Report, No. 07/96, IMF, Washington, D.C., March 2007, s. 19.

³⁰ Według stanu na koniec 2008 r.

³¹ *Eastern Caribbean Currency Union: Selected Issues*, IMF Country Report No. 11/32, *op. cit.*, s. 26–27.

³² D. Dodhia, *The emerging debt problems of small states*, Economic Paper, No. 78, Commonwealth Secretariat, London 2008, s. 42; *Trade Policy Review, Overview Report by the Secretariat, OECS-WTO Members*, WT/TPR/S/190, 1 October 2007, <http://www.wto.org>, 21.04.2011.

ECCU/OECS na rzecz pogłębienia integracji regionalnej. Dnia 18 czerwca 2010 r. kraje OECS dokonały zmian w Traktacie z Basseterre, wprowadzając do niego zapisy dotyczące utworzenia unii gospodarczej³³. Zrewidowana wersja Traktatu z Basseterre, która weszła w życie w styczniu 2011 r., zakłada stworzenie jednolitej przestrzeni finansowej i gospodarczej, w ramach której będą zapewnione m.in.: swoboda przepływu towarów, usług, kapitału i pracy, harmonizacja polityki pieniężnej i fiskalnej, wspólna polityka w zakresie handlu, zdrowia, edukacji, środowiska naturalnego, a także rozwoju tak krytycznych obszarów, jak rolnictwo, turystyka, czy energia³⁴.

Na końcu należy dodać, że wszyscy pełni członkowie OECS są od 1974 r. członkami Wspólnoty Karaibskiej (Caribbean Community – CARICOM). To utworzone w 1973 r. ugrupowanie, skupiające obok krajów OECS również Bahamy, Barbados, Belize, Gujanę, Haiti, Jamajkę, Surinam oraz Trynidad i Tobago, od samego początku postawiło sobie za cele: integrację gospodarczą poprzez ustanowienie wspólnego rynku, koordynację polityk zagranicznych krajów członkowskich oraz tzw. współpracę funkcjonalną, obejmującą m.in. obszary rozwoju społecznego, kulturalnego i technologicznego³⁵. W 2006 r. weszły w życie postanowienia dotyczące budowy Jednolitego Rynku i Gospodarki CARICOM. Postanowienia te objęły wszystkie kraje CARICOM z wyjątkiem Bahamów, Haiti i Montserratu³⁶.

Bibliografia

- About the OECS: Mission & Objectives*, <http://www.oecs.org>, 16.04.2011.
Beek F. van i in., *The Eastern Caribbean Currency Union: institutions, performance, and policy*, „Occasional Paper”, No. 195, IMF, Washington, D.C. 2000.
Communiqué of the 69th Meeting of the Monetary Council, 11 February 2011, <http://www.eccb-centralbank.org>, 20.04.2011.

---

³³ Traktatu o utworzeniu unii gospodarczej nie podpisał Montserrat (według stanu na kwiecień 2011 r.). Przewiduje się jednak, że po uzyskaniu zgody rządu Wielkiej Brytanii również to terytorium przystąpi do unii gospodarczej OECS.

³⁴ *OECS Economic Union goes into effect*, January 24, 2011, <http://www.caribbean360.com>, 21.04.2011; *Revised Treaty of Basseterre Establishing the Organisation of Eastern Caribbean States Economic Union*, <http://www.oecs.org>, 21.04.2011.

³⁵ Do końca minionego stulecia cel w postaci stworzenia wspólnego rynku CARICOM nie został w pełni zrealizowany. Działania krajów członkowskich koncentrowały się głównie na stworzeniu rynku regionalnego ze swobodnym przepływem towarów i wprowadzeniu wysokich ceł na produkty pochodzące z krajów trzecich.

³⁶ Na temat CARICOM zob. T. Michałowski, *Integracja gospodarcza w ramach CARICOM jako przykład procesów integracyjnych w regionie Karaibów*, w: *Wyzwania gospodarki globalnej*, red. H. Treder, H. Żołądkiewicz, Prace i Materiały Instytutu Handlu Zagranicznego Uniwersytetu Gdańskiego, nr 28/1, FRUG, Sopot 2010, s. 176–188.

- Dehesa M., Druck P., *The Eastern Caribbean Central Bank: Challenges to an Effective Lender of Last Resorts*, „Working Paper”, No WP/08/214, IMF, Washington, D.C. 2008.
- Dodhia D., *The emerging debt problems of small states*, „Economic Paper”, No 78, Commonwealth Secretariat, London 2008.
- Eastern Caribbean Central Bank Agreement Act, 1983*, <http://www.eccb-centralbank.org>, 16.04.2011.
- Eastern Caribbean Central Bank Corporate Governance Charter*, <http://www.eccb-centralbank.org>, 16.04.2011.
- Eastern Caribbean Currency Union: 2006 Regional Discussions–Staff Report; and Public Information Notice on the Executive Board Discussion on the Eastern Caribbean*, IMF Country Report, No 07/96, IMF, Washington, D.C., March 2007.
- Eastern Caribbean Currency Union: Selected Issues*, IMF Country Report No. 08/96, IMF, Washington, D.C. 2008.
- Eastern Caribbean Currency Union: Selected Issues*, IMF Country Report No 11/32, IMF, Washington, D.C. 2011.
- ECCB Annual Report 2008/2009*, Eastern Caribbean Central Bank, Basseterre 2009.
- ECCB Annual Report 2009/2010*, Eastern Caribbean Central Bank, Basseterre 2010.
- Fund Assistance for Countries Facing Exogenous Shocks*, Policy Development and Review Department, IMF, Washington, D.C. 2003.
- Juan-Ramén V.H., Randall R., Williams O., *A Statistical Analysis of Banking Performance in the Eastern Caribbean Currency Union in the 1990s*, „Working Paper”, No WP/01/105, IMF, Washington, D.C. 2001.
- Michałowski T., *Integracja gospodarcza w ramach CARICOM jako przykład procesów integracyjnych w regionie Karaibów*, w: *Wyzwania gospodarki globalnej*, red. H. Treder, H. Żołądkiewicz, Prace i Materiały Instytutu Handlu Zagranicznego Uniwersytetu Gdańskiego, nr 28/1, FRUG, Sopot 2010.
- OECS Economic Union goes into effect*, January 24, 2011, <http://www.caribbean360.com>, 21.04.2011.
- Regional Economic Outlook Western Hemisphere: Heating up in the South, Cooler in the North*, IMF, Washington, D.C., October 2010.
- Revised Treaty of Basseterre Establishing the Organisation of Eastern Caribbean States Economic Union*, <http://www.oecs.org>, 21.04.2011.
- The Story of the EC Dollar and The Eastern Caribbean Central Bank – The Coming of Age of Small Island States*, <http://www.eccb-centralbank.org>, 16.04.2011.
- Tourism Data, Quarterly Data - March 2001 to September 2010*, <http://www.eccb-centralbank.org>, 10.04.2011.
- Trade and Development Report, 2007*, United Nations, New York and Geneva 2007.
- Trade Policy Review, Overview Report by the Secretariat, OECS-WTO Members*, WT/TPR/S/190, 1 October 2007, <http://www.wto.org>, 21.04.2011.
- United Nations Retrieval System*, <http://data.un.org>, 09.04.2011.
- United Nations Statistics Division*, <http://unstats.un.org>, 09.04.2011.
- Williams O., Hazel S., *Reserve Pooling in the ECCB Region: A comparative Analysis*, XXX Annual Monetary Studies Conference, Bahamas, October 26-30, 1998, The Central Bank of the Bahamas 1998.
- World Development Indicators & Global Development Finance*, <http://databank.worldbank.org>; 09.04.2011.

Worrell D., Marshall D., Smith N., *The Political Economy of Exchange Rate Policy in the Caribbean*, „Research Network Working Paper”, No R-401, Inter-American Development Bank, Washington, D.C. 2000.

Summary

The Eastern Caribbean Currency Union: mechanisms and challenges

The Eastern Caribbean Currency Union (ECCU) consists of six independent states (Antigua and Barbuda, Dominica, Grenada, St. Kitts and Nevis, St. Lucia, St. Vincent and Grenadines) and two British overseas territories (Montserrat and Anguilla). These are extremely small and open economies which are highly vulnerable to external shocks. The predecessors of the ECCU were: the British Caribbean Currency Board (BCCB) which was established in 1950 and the Eastern Caribbean Currency Authority which replaced BCCB in 1965. The pillar of ECCU is the Eastern Caribbean Central Bank which was established in 1983. It issues the common currency (the Eastern Caribbean dollar, EC\$) and conducts monetary policy. The ECCU operates as a quasi currency board with the exchange rate of EC\$ pegged to the US dollar (EC\$2.70=US\$1) and the minimum foreign exchange cover equivalent to 60% of the monetary base. The ECCU has been quite effective in ensuring price stability. Nowadays, one of the most important challenges for the members of this Caribbean monetary union are very high levels of public debt.